

College voor Toetsen en Examen

DE DIAGNOSTISCHE TUSSENTIJDSE TOETS

EEN TOETS OM VAN TE LEREN

Bouwen aan
excellent
onderwijs

p. 4

Inzicht in kennis
en vaardigheden

p. 6

Sterke basis voor
de bovenbouw

p. 8

Adaptief:
afgestemd op
elke leerling

p. 10

Nederlands,
Engels en
wiskunde

p. 12

Pilot met 150
scholen

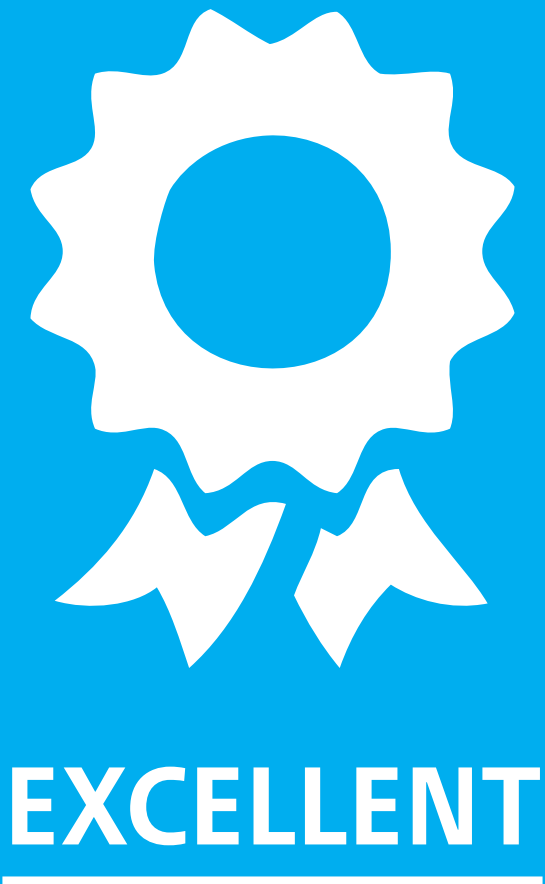
p. 14

Ontwikkel- en
samenwerkings-
partners

p. 16

Colofon

p. 18

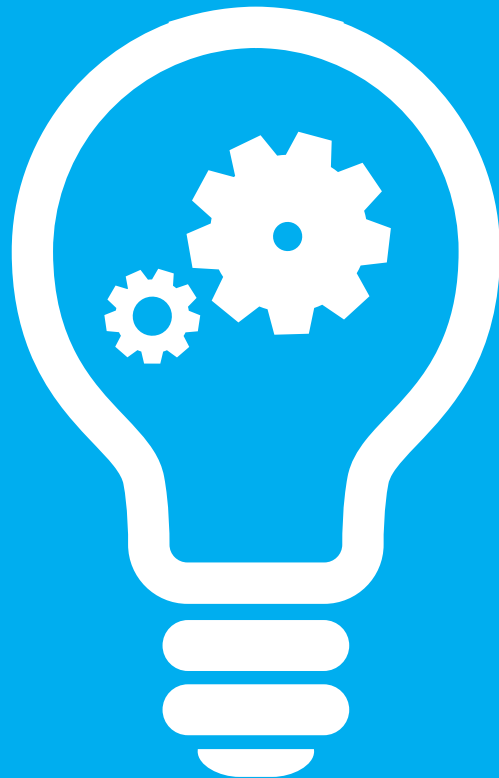

Bouwen aan excellent onderwijs

In Nederland investeren we continu in de kwaliteit van ons onderwijs. Ook in het voortgezet onderwijs willen we voor alle leerlingen een leergroei realiseren die bij hen past. Na het behalen van hun vmbo-, havo- of vwo-diploma moeten ze beschikken over de juiste kennis en vaardigheden, zodat ze alle kansen hebben in het vervolgonderwijs of op de arbeidsmarkt. Scholen en docenten zetten zich hiervoor in.

Het College voor Toetsen en Examens (het CvTE) bouwt mee aan excellent voortgezet onderwijs, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Met de diagnostische tussentijdse toets (DTT) wil het CvTE scholen en docenten een nieuw instrument bieden, dat naast de persoonlijke beoordeling van de docent een scherp inzicht biedt in de onderliggende deelvaardigheden en kennisaspecten die nodig zijn om leergroei bij individuele leerlingen te realiseren. Daarmee biedt de toets docenten en leerlingen de informatie én de kans om te 'onderwijzen en te leren op maat'.

Het CvTE ontwikkelt de DTT samen met Stichting Cito en SLO, het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met 150 scholen in het voortgezet onderwijs, op vmbo-, havo- en vwo-niveau. Vanaf september 2014 loopt hiervoor een meerjarige pilot. Scholen werken vrijwillig mee. De pilot wordt ondersteund door de universiteiten van Maastricht, Twente en Utrecht en de VO-raad. De pilot moet ervoor zorgen dat de DTT straks beschikbaar is voor alle VO-scholen als een waardevol instrument voor gepersonaliseerd leren en datagestueerd onderwijs.

INZICHT

Inzicht in kennis en vaardigheden

De DTT helpt scholen om een analyse te maken van het vaardigheidsniveau van elke leerling. Scholen weten daarmee precies waarmee ze aan de slag kunnen gaan.

Leerprestaties

Scholen en docenten doen al veel om inzicht te krijgen in de vaardigheden van hun leerlingen. Dat gebeurt onder andere via het leerlingvolgsysteem (LVS), dat vorderingen in leerprestaties registreert. De DTT voegt daar een extra dimensie aan toe. De DTT kijkt niet naar 'wat' er goed of fout gaat, maar vooral naar 'waarom' opgaven goed of fout gemaakt worden. Het gaat om de onderliggende, vaak niet direct waarneembare (deel)vaardigheden. Met dat inzicht kunnen docenten en leerlingen zich gericht voorbereiden op het vervolg van de opleiding en – uiteindelijk - het eindexamen.

Vooruit helpen

De DTT is een diagnostisch instrument. De focus ligt op de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. De toets laat voor die vakken nauwkeurig zien waar een leerling goed in is en waar hij nog meer ondersteuning bij kan gebruiken. Daarbij wordt dieper ingegaan op de onderliggende deelvaardigheden die nodig zijn voor leergroei. De DTT geeft een diagnose van die vaardigheden. Met de diagnose kunnen docenten en leerlingen in de laatste maanden van de onderbouw 'onderwijzen en leren op maat'. Het gaat bij de DTT dus niet om beoordelen, maar om vooruit helpen. Met de diagnose van de DTT kunnen docenten en leerlingen samen effectief werken aan een stevige basis voor de rest van de schoolcarrière. Dat maakt de DTT tot een toekomstgerichte toets.

LEERGROEI

Sterke basis voor de bovenbouw

Vmbo-scholen gaan de DTT afnemen in februari van het tweede leerjaar. Op havo- en vwo-scholen gebeurt dat in februari van het derde leerjaar.

Gepersonaliseerd onderwijs

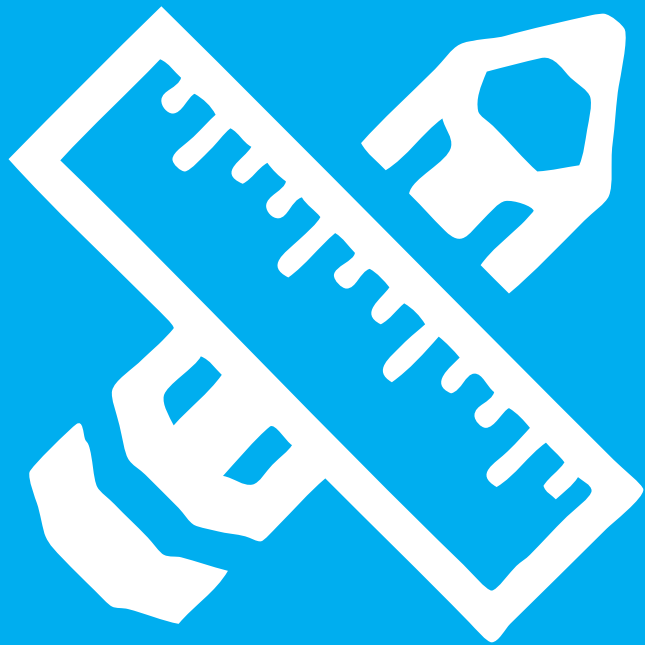
De DTT wordt afgenomen halverwege het laatste jaar van de onderbouw. Concreet betekent dat in februari in vmbo-2 en havo/vwo-3. De diagnose komt snel na de afname. Dan zijn er nog enkele maanden om samen aan de slag te gaan. De docent maakt met behulp van de DTT-rapportage een analyse van de resultaten, zowel op leerling- als op groepsniveau. Die analyse staat aan de basis van een maatwerk aanpak. De manier waarop die aanpak ingevuld wordt, kunnen docenten en leerlingen het best samen bepalen. Opties zijn er genoeg. Denk bijvoorbeeld aan extra verdiepingsstof, huiswerkbegeleiding en KWT-groepen. Scholen en docenten kunnen bovendien gebruik maken van de instrumenten en methoden die het SLO parallel aan de DTT ontwikkelt.

Waar het om gaat, is dat de DTT het mogelijk maakt iedere leerling gepersonaliseerd onderwijs aan te bieden, onder andere op basis van heldere toetsresultaten (datagestuurd). Dat is een waardevolle aanvulling bovenop het persoonlijke oordeel van de docent.

Goed gereedschap

De resultaten van de DTT geven leerlingen meer inzicht in én grip op het eigen leerproces. Het is een toets vóór het leren, omdat hij duidelijk laat zien waar de individuele leerbehoeften liggen. Juist daarom is de DTT ook een goed gereedschap voor docenten. De toets geeft op een efficiënte manier informatie waarmee docenten beslissingen kunnen nemen over vervolgstappen die zij met leerlingen in het onderwijsproces zetten. Ook in de overdracht naar de bovenbouw zijn de DTT-uitkomsten goed bruikbaar. Een docent kan zijn collega's in de bovenbouw aandachtspunten meegeven, zodat die docenten per leerling weten waaraan ze extra kunnen werken op weg naar het eindexamen.

De diagnose van de DTT is daarnaast een goed handvat voor gesprekken met ouders en verzorgers. Een school kan de toetsresultaten ten slotte voor zichzelf gebruiken om te beoordelen hoe ze er voorstaat. Waarin blinken we uit? Op welke terreinen is winst te behalen? Daarmee kan de DTT extra input geven voor schoolontwikkeling en ontwikkelgesprekken met teams van docenten, bestuur, ouders en samenwerkende scholen.

MAATWERK

Adaptief: afgestemd op elke leerling

De DTT is digitaal. Daarom is het mogelijk om voor elke leerling een toets op maat te maken.

Toets op maat

De DTT is een adaptieve toets. Dit betekent dat elke leerling een toets op maat krijgt: afgestemd op zijn eigen individuele niveau. De toets is digitaal. De gegeven antwoorden worden direct geanalyseerd. De analyse bepaalt de vervolgvragen. Alle opgaven samen geven een gedetailleerd en relevant inzicht in de sterke punten en aandachtspunten van een leerling.

Vijf leerniveaus

Scholen kunnen de leerlingen laten starten op vijf leerniveaus: vmbo-basisberoepsgericht, vmbo-kaderberoepsgericht, vmbo-gemengd/theoretisch, havo en vwo. Het ligt voor de hand om een havo-leerling op havo-niveau te laten starten. Maar er kunnen redenen zijn om bijvoorbeeld te starten op vwo-niveau, bijvoorbeeld als de school een sterk vermoeden heeft dat de leerling voor een vak veel meer aankan.

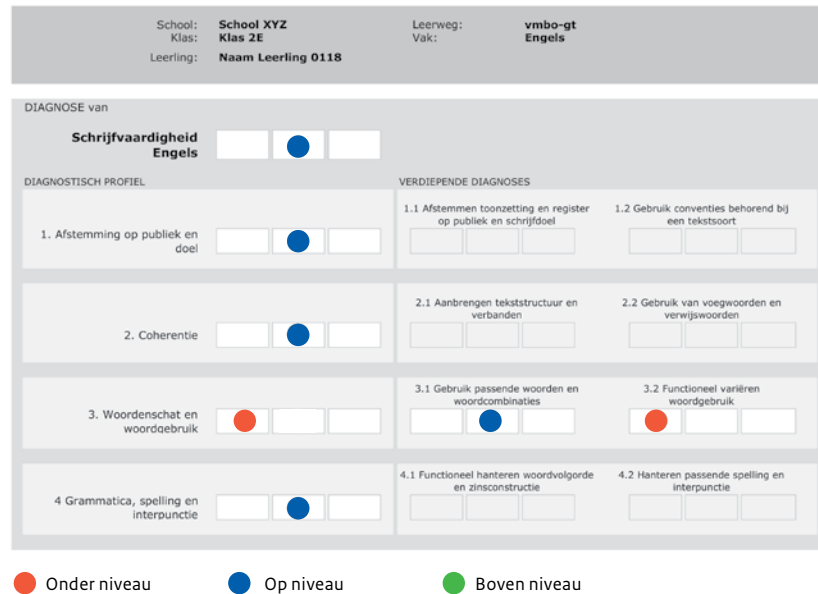
Dankzij de leerniveaus en het adaptieve karakter krijgen alle leerlingen opgaven die hen uitdagen. Goede leerlingen krijgen vragen die bij hun persoonlijke hoge niveau passen. Ook minder sterke leerlingen krijgen vragen die zijn afgestemd op hun niveau.

Gedetailleerde rapportage

Leerlingen hoeven zich geen zorgen te maken over een slecht toetsresultaat. De DTT geeft geen cijfer; wel een gedetailleerde rapportage. Die rapportage kan leerlingen en docenten helpen om te begrijpen waarom ze de leerdoelen niet halen of er juist niet door uitgedaagd worden. De rapportage van de DTT geeft meer inzicht in de onderliggende vaardigheden en kennisaspecten die bepalen of een leerling succesvol is of niet. Docenten ontvangen een rapportage per leerling. Daarnaast krijgen ze een overzicht van de resultaten per klas.

Voorbeeld leerlingrapportage schrijfvaardigheid Engels

Nederlands, Engels en wiskunde

De DTT toetst basisvaardigheden binnen drie vakken: Nederlands, Engels en wiskunde. Dit zijn belangrijke vakken voor de verdere schoolloopbaan en doorstroom naar het vervolgonderwijs.

Nederlands en Engels: schrijfvaardigheid

Bij de vakken Nederlands en Engels toetst de DTT de schrijfvaardigheid van een leerling. De DTT werkt met een reeks open en gesloten opgavenvormen waarmee diagnostische informatie wordt verzameld. Deze opgaven leiden tot een diagnose op diverse aspecten van schrijfvaardigheid, zoals 'voorkennis en informatiebehoefte bij de lezers inschatten', 'toonzetting afstemmen op de lezer', 'schrijfdoel bepalen', 'interpunctie' etc.

Wiskunde: diverse domeinen

Bij de wiskundige ontwikkeling van leerlingen gaat het met name om het 'herkennen en toepassen van wiskundige structuur', het 'op meerdere manieren kunnen kijken naar een wiskundig object' en 'zien van samenhang binnen een inhoudelijk domein en tussen domeinen'. De DTT voor wiskunde toetst de kennis en vaardigheden van leerlingen op vier (vmbo) à vijf (havo/vwo) inhoudelijke domeinen: *getallen (en variabelen)*, *verhoudingen, meten en meetkunde* en *verbanden en formules*. Voor havo/vwo bevat de DTT-wiskunde bovendien het domein *informatieverwerking en onzekerheid*.

Pilot met 150 scholen

Het CvTE wil de DTT zorgvuldig en fasegewijs ontwikkelen, zodat het een bruikbaar instrument wordt in het voortgezet onderwijs.

Een toets met meerwaarde

Het CvTE ontwikkelt de toets met haar partners, maar vooral ook in intensieve samenwerking met scholen en docenten. Vanaf september 2014 loopt hiervoor een meerjarige pilot. Inzet van de pilot is een vrijwillige samenwerking met minimaal 150 scholen, die gezamenlijk representatief zijn voor het voortgezet onderwijs in Nederland. Met die scholen denken we na over de opzet en inhoud van de DTT, wisselen we ideeën uit en testen we de afname. Zo ontstaat een aantrekkelijke toets die werkelijke meerwaarde heeft voor leerlingen, ouders, verzorgers, docenten en scholen.

Fasegewijze ontwikkeling

In het voorjaar van 2015 wordt een pretest uitgevoerd op scholen die aan de pilot deelnemen. Het doel van de pretest is om de voor Nederlands, Engels en wiskunde ontwikkelde opgaven te testen en te ijken. De pretest is nodig om de DTT verder te ontwikkelen.

De toets wordt in februari 2016 afgenomen voor een globale diagnose en in februari 2017 komt daar een gedetailleerde diagnose voor een aantal vaardigheden bij. Zo voeren de samenwerkingspartners de pilot fasegewijs uit en komen ze stap voor stap tot een waardevolle DTT. Parallel hieraan ontwikkelt SLO passende hulpmiddelen waarmee leerkrachten de uitkomsten van de DTT kunnen omzetten naar het onderwijsleerproces.

Ontwikkel- en samenwerkingspartners

De ontwikkeling en uitvoering van de DTT vindt plaats onder verantwoordelijkheid van het College voor Toetsen en Examens. Het CvTE werkt daarbij nauw samen met een aantal partijen.

Wie doet wat?

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

Het ministerie van OCW is de opdrachtgever van de DTT en vindt het belangrijk dat er in samenspraak met scholen een DTT wordt ontwikkeld die van toegevoegde waarde is. Ook is OCW verantwoordelijk voor alle wetgeving rondom de DTT.

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw

Stichting Cito

Stichting Cito ontwikkelt de DTT onder regie van het CvTE. De toets moet aan bepaalde criteria voldoen, met name op het gebied van adaptiviteit en diagnostiek, zodat hij in de dagelijkse praktijk een effectief hulpmiddel vormt voor scholen in het voortgezet onderwijs.

www.cito.nl

SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling (SLO)

De DTT is gebaseerd op de tussendoelen Nederlands, Engels en wiskunde die zijn ontwikkeld door SLO en specifiek gemaakt naar de verschillende onderwijsniveaus (vmbo, havo en vwo). Het is daarmee ingebed in de doorlopende leer- en toets-examenlijn.

www.slo.nl

De werving van scholen voor de pilot kwam mede tot stand in samenwerking met de Universiteit Twente, Maastricht University en de Universiteit Utrecht.

Universiteit Twente

Het project 'Datateams' van de Universiteit Twente werkt met behulp van de DATATEAM® methode aan opbrengstgericht werken op circa 35 schoollocaties door het hele land. Er wordt onder andere samengewerkt met de stichting Carmel College.

Maastricht University

Bij het project Inventaar binnen het KAANS-programma van de Maastricht University zijn alle circa 40 scholen voor voortgezet onderwijs in Limburg betrokken. Het project werkt met gerichte vragenlijsten en toetsen aan antwoorden op de vraag hoe scholen de ontwikkeling van iedere leerling optimaal kunnen stimuleren.

Universiteit Utrecht

De Universiteit Utrecht werkt in het Dataproject aan de analyse van schooldata ten behoeve van opbrengstgericht werken. De universiteit werkt hierin samen met twee schoolbesturen in de regio Utrecht.

Meer informatie

Naast deze brochure verstrekt het CvTE de komende jaren gerichte informatie aan scholen over de ontwikkeling en voortgang van de DTT. U kunt ook terecht op www.hetcvte.nl als u meer wilt weten over de toets en de pilot. Heeft u vragen of opmerkingen over deze brochure, dan kunt u die mailen naar info@hetcvte.nl.

Colofon

Redactie het College voor Toetsen en Examens/

Bex*communicatie

Vormgeving en-publique.nl

Fotografie Marijke Volkers

Oplage 500

Het College voor Toetsen en Examens, september 2014, Utrecht

